

Kultur- och fritidsförvaltningen
Lena Ousbäck Lilja

Remissyttrande gällande Kultursamverkansutredningens betänkande Kultursamhället - utvecklad samverkan mellan stat, region och kommun (SOU 2023:58)

Mora kommun har beslutat att yttra sig över kultursamverkansutredningen. Yttrandet tar i stora delar avstamp i det yttrande som SKR tagit fram och delar i stort SKR:s ställningstaganden. Utöver det har Mora kommun övriga ställningstaganden som framförs i yttrandet.

Kultursamverkansmodellen är ett centralt kulturpolitiskt system för regioner och kommuner som infördes successivt från 2009 – 10-talen. Sveriges Kommuner och Regioner har sedan modellens inrättande bedrivit ett arbete för en utveckling av modellen i samspel med staten. SKR anser att flera av Kultursamverkansutredningens analyser och ambitioner ligger i linje med de utvecklingsområden som lyfts fram.

Utredningen har inhämtat synpunkter från olika kommuner och regioner. När betänkandet presenterades har några tillfällen givits för kommuner att ta del av betänkandet och föra diskussioner kring förslagen. Mora kommun har deltagit i alla tillfällen som initierats av SKR, både för förtroendevalda och tjänstemän.

SKR konstaterar i sitt yttrande att flera av förslagen är av genomgripande karaktär och att det i flera fall saknas tillräckligt utförliga beskrivningar både av genomförande och konsekvensanalyser. Det är därför svårt att ta ställning till vad de konkret skulle innebära för kommunal och regional kulturpolitik. Därför avstyrker SKR följande förslag:

- Förslaget om en lag om samverkan på kulturområdet.
- Förslaget om att ersätta kravet på kulturplaner med kultursamverkansplaner så som det är formulerat i betänkandet.

SKR anger att följande behöver åstadkommas för att utveckla samverkan mellan stat, kommuner och regioner:

- En långsiktigt hållbar statlig anslagsutveckling
- Större flexibilitet gällande hur de statliga medlen får användas
- Förbättrade förutsättningar för samverkan med staten

Ytterligare ställningstaganden

Ur det kommunala landsbygdsperspektivet är det viktigt att stärka och säkra de regionala och statliga medlen. Det är också viktigt att den specialistkompetens och breda kompetens som finns att tillgå på statlig nivå fortsatt är tillgänglig i direktkontakt från kommun till stat. Staten behöver vara aktiv både i regionala och kommunala samarbeten.

Mora kommun anser att det är av stor vikt för ett kvalitativt och rikt kulturliv i hela landet att civilsamhället och arrangörsledet lyfts och kan utvecklas. Detta är särskilt viktigt i kommuner som inte huserar en statlig eller regional kulturinstitution. Därför vill Mora kommun se ett starkare stöd för arrangörsledet för professionell kultur i hela landet. Det kan stärkas bland annat genom att regioner och kommuner får statligt stöd för att utveckla befintliga och nya områden tillsammans.

Tidigare möjligheter att via statliga institutioner för professionell kultur med nationellt uppdrag erbjuda hela befolkningen professionell kultur har minskat kraftigt. I dag finns Riksteatern kvar som institution med uppdrag för hela landet. Detta har medfört en utarmning av professionellt kulturutbud på landsbygden och i mindre städer som inte har professionella kulturinstitutioner att tillgå. Här behövs en utveckling av det statliga stödet för att stärka bland annat scenkonstens olika genrer. Det behövs en stabil grundfinansiering av kvalitativ kultur i form av musik, teater, utställningar innan för höga krav på förnyelse kan ställas av bidragsgivaren staten. Smalare och mer region-/kommunspecifika kulturyttringar kan med fördel växa lokalt och regionalt för att, om de visar sig bärkraftiga, så småningom komma i fråga för statligt stöd via samverkansmodellen.

Biblioteksverksamheten har både statligt, regionalt och lokalt en stark grundställning i det svenska samhället, vilket är viktigt och bra, och är också lagskyddad men ingår liksom kulturskolorna inte i samverkansmodellen. Det faktum att biblioteken är ett lagkrav kan tyvärr leda till att andra kulturyttringar inte prioriteras i mindre kommuner, vilket riskerar minska både utbudet och kulturkompetensen hos såväl förtroendevalda, tjänsteorganisationer som medborgare i stort. Det i sin tur är en stor risk för det demokratiska och öppna samhälle vi strävar efter.

Den fria konstens förmåga att ifrågasätta, reflektera och gestalta samtiden, historien och olika samhällsfenomen måste tas tillvara och stärkas i hela landet, inte minst ur ett demokratiskt perspektiv. Vikten av att hitta former för de fria utövarna kvarstår och har trots föresatserna på det området när modellen infördes, inte haft någon framgång.

Dalarna och Mora kommun har en stark kulturarvstradition med en stor samling timmerhus från medeltid till nutid. Detta är ett samarbetsområde som behöver starkare stöd för att få bärkraft. Det finns en början men svårigheter att hitta möjligheter för utveckling av finansierings- och verksamhetsformer.

Lena Ousbäck Lilja
Förvaltningschef kultur och fritid
Mora kommun